BOZOK ÜNİVERSİTESİ
ETİK KOMİSYONU YÖNERGESİ
BİRİNCİ BÖLÜM
Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1- Bu Yönergenin amacı, ilgili yasa ve idari düzenlemeler gereği Üniversitemizde ya da Üniversitemiz mensuplarınca yapılacak "insan ve hayvan üzerinde deney niteliği taşımayan" araştırmaların etik ilkeler çerçevesinde tasarlanıp tasarlanmadığını değerlendirmek üzere oluşturulmuş olan, Bozok Üniversitesi Etik Komisyonu'nun çalışma usul ve esaslarını belirlemektir.

Kapsam

Madde 2- Üniversitemizde ya da Üniversitemiz mensuplarınca yapılacak olan "insan ve hayvan üzerinde deney niteliği taşımayan" ve üniversitemizde kurulmuş olan etik kurulların görev kapsamı dışında kalan gözlemsel nitelikte araştırmalar, niteliksel ve niceliksel çalışmalar, anket, ölçek/skala çalışmaları, dosya ve arşiv taramaları, veri kaynakları taraması, sistem-model geliştirme çalışmaları ve üniversite yönetimi tarafından danışmanlık istenen etik konular bu yönergenin kapsamındadır.

Dayanak

Madde 3- Bu Yönerge, 2547 sayılı Yükseköğretim Öğretim Kanunu'nun 14. Maddesi ile Yükseköğretim Kurulu Genel Kurulu'nun 29.08.2012 tarihli toplantısında alınan 2012.18.946 sayılı kararı ile yürürlüğe giren "Yükseköğretim Kurulu Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi"ne dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4- Bu yönergede geçen;

a)Anket/Ölçek/Skala Çalışması: Belli bilimsel ölçme özelliklerine sahip ya da bu özelliklerin bizzat incelenmesine yönelik, katılımcıların görüşlerini/ tutumlarını/ durumlarını/ kendi davranışlarına ilişkin değerlendirmelerini vb. yansıtabilecekleri, katılımcı tarafından yanıtlanan veya uygulamacı tarafından derecelendirilen ve daha çok da elde edilecek veriler üzerinde istatistiksel analizler yapılmasına elverişli ve "anket/ölçek/skala" olarak adlandırılan veri toplama araçlarının kullanıldığı çalışmaları ifade eder. Bireylerin; belirli bir konu, kişi,

ürün vb. hakkında görüşlerini almak amacıyla yürütülen anket çalışmaları ile ölçek geliştirme, daha önce geliştirilmiş olan ölçeklerin geçerlilik-güvenilirlik çalışmaları da bu kapsamdadır.

b) Gözlemsel Çalışma: Deney niteliği taşımayan bir olayın doğal seyrine müdahale edilmeden sadece rutin uygulamaların gözlenip kayıt altına alındığı, çalışmaya katılan gönüllülerin hangi gruba katılacağına ilişkin herhangi bir protokol içermeyen, veri elde etmek için hiçbir surette rutin uygulamalara ya da olayın doğal seyrine müdahale sayılabilecek ek bir izlem, test, tedavi ya da takip yöntemi kullanılmayan araştırmaları ifade eder.

c) Niteliksel Çalışma: Araştırılan konuyla ilgili betimsel gerçeklik sunmayı amaçlayan, bu kapsamda ayrıntılı ve derinlemesine veri toplayan, derinlemesine görüşme, odak grup görüşmesi, gözlem, doküman incelemesi vb. yöntemler kullanan ve bu veriye dayalı özel analizlerle araştırma konusuyla ilgili olarak insanların ya da grupların deneyim, duygu ve algılarını ortaya koymayı amaçlayan çalışmaları ifade eder.

d) Müdahale Terimi: Bireyin fiziksel, ruhsal ve sosyal sağlığı açısından risk taşıyan bir müdahaleyi içerir.

e) Üniversite: Bozok Üniversitesini

f) Rektör: Bozok Üniversitesi Rektörünü

g) Rektörlük: Bozok Üniversitesi Rektörlüğünü ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Etik Komisyonunun Oluşturulması, Yapısı, Çalışma Şekli ve Görevleri

Madde 5 - Etik Komisyonu, Üniversite Yönetim Kurulu tarafından belirlenen ve Rektör tarafından görevlendirilen 7 üyeden oluşur. Bu üyelerden en fazla ikisi araştırmacı olmayan kişiler arasından seçilebilir. Üyelerin görev süresi 3 yıldır. Süresi biten üye tekrar görevlendirilebilir. Yönetim Kurulunca belirlenen üyelerden birini Rektör Komisyon Başkanını olarak atar. Komisyon, üyeleri arasından bir Başkan Yardımcısı seçer.

Madde 6 - Etik Komisyonu, Komisyon başkanının çağrısı üzerine ayda bir kez toplanır. Toplantı günü saati ve gündemi toplantıdan önce üyelere yazılı olarak bildirilir. Etik Komisyonu, gerektiğinde başkanının çağrısı ile olağanüstü toplanabilir. Toplantı kararlarında salt çoğunluk aranır.

Madde 7 - Etik Komisyonu'nun sekretarya hizmetlerini Bozok Üniversitesi Proje Koordinasyon Merkezi (PKM) yerine getirmek üzere gerekli ihtiyaçlar Rektörlük tarafından karşılanır. Kurum içi ve birimlerle yapılacak yazışmalar ve hazırlanacak raporlar Etik Komisyonu tarafından yerine getirilir.

Madde 8 - Bir takvim yılı içinde izinsiz ve mazeretsiz olarak üst üste 3 toplantıya katılmayan üyenin üyeliği düşer ve yerine yenisi seçilir. Komisyon üyeliğinden çekilme ve üyeliğin düşmesi Rektör onayının ilgiliye tebliği ile yürürlüğe girer.

Madde 9 - Etik Komisyonunun görevleri, Üniversite içinden veya dışından araştırmacılar tarafından değerlendirilmek üzere gönderilen araştırmaların (anket çalışmaları, mülakat, inceleme vb.) etik ilkelere uygun bir şekilde tasarlanıp tasarlanmadığını değerlendirmek.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Başvurular ve Değerlendirme Süreci

Madde 10 - (1) Üniversitemiz mensuplarınca yapılacak olan tüm çalışmalar/araştırmalar için Etik Komisyon değerlendirme sürecinden geçmek üzere başvuru yapılması gerekir. Üniversite dışından araştırmacılar tarafından yapılan başvurular, başvuru yapan araştırmacının bağlı olduğu kurumda Etik Komisyon benzeri bir yapının ve/veya değerlendirme sürecinin olmaması durumunda kabul edilir.

(2) Başvuru koşulları ve usulleri ile ilgili form ve kılavuzları Etik Komisyon tarafından hazırlanır. Başvuruların değerlendirmeye alınabilmesi için ilgili başvuru formları ve istenilen bilgi ve belgeler tam olarak doldurulmuş ve sunulmuş olmalıdır. Eksik form, belge ya da bilgi olması durumunda başvuru kabul edilmez.

(3) Başvuruda aşağıdaki belgeler sunulur:

a) Araştırmanın amacı, gerekçesi, yöntemi, çalışmaya katılacaklarda aranacak özellikler, kullanılacak tüm araç-gereç ve malzemeleri içeren ayrıntılı proje özeti,

b) Çalışmanın bütçesi varsa, bütçe ve olası finans kaynakları,

c) Destekleyici varsa, destekleyici bilgilerini içeren yazı,

ç) Anketler için bilgilendirme formu,

d) Reşit ve ehil olmayan denekler için "veli onay formu".

e) Gerektiğinde imzalı gizlilik taahhüt formu,

f) Komisyon'un gerekli gördüğü diğer belgeler.

(4) Etik Komisyona gelen araştırma önerileri takip eden ilk toplantıda başvuru sırasıyla değerlendirmeye alınır. Başvurudan önce uygulamaya konulmuş çalışmalar reddedilir.

(5) Başkan, Etik Komisyona inceleme ve değerlendirme için sunulan her bir dosya için üyeler arasından bir raportör görevlendirir.

(6) Etik Komisyon, yapılan başvuruları ön değerlendirmeye tabi tutar, ön değerlendirmeyi geçen başvurular gerek duyulursa en az bir hakeme elektronik ortamda gönderilir. Eksik

başvurular hakkında sorumlu araştırmacıya sekretarya tarafından bilgi verilir. Eksiklikler tamamlanmadan başvuru dosyası değerlendirme sürecine alınmaz.

(7) Etik Komisyon, başvuruları yalnızca etik ve deontolojik yönleriyle ele alır ve değerlendirir. İnceleme ölçütleri ve önerileri uluslararası sözleşme ve bildirgelere, yerleşik etik ilke ve kurallara dayanır. Ulusal ya da uluslararası metinlerde düzenlenmemiş bir etik sorunla karşılaşıldığında, Etik Komisyon bunu bir ilkeye ya da kurala bağlayabilir.

(8) Etik Komisyon, Başkanın daveti üzerine ayda en az bir kere ve salt çoğunlukla toplanır, kararlar oy çokluğu ile alınır ve eşitlik durumunda Başkanın oyu iki sayılır.

(9) Etik Komisyon tarafından düzeltilmesi veya eksikliklerinin tamamlanmasına karar verilen araştırma önerileri, araştırmacılar tarafından düzeltilerek Komisyona tekrar başvuru yapılır. İlgili araştırma tekrar başvuru sonrası Komisyon tarafından yapılan ilk toplantıda yeniden değerlendirilir.

(10) Etik Komisyon üyelerinden herhangi birinin dâhil olduğu araştırma önerileri görüşülürken, ilgili üye ya da üyeler görüşmelere katılamaz ve oy kullanamaz.

(11) Etik Komisyon amaç ve kapsamına uygun her araştırma önerisini inceler, hakkında "uygundur" ya da "uygun değildir", şeklinde kararını başvuru sahiplerine bildirir.

(12) Etik Komisyon kararları gizli olup, kararlar hakkındaki bilgiler öneri sahiplerinden başkalarına verilmez.

(13) Hakem değerlendirmelerinin tamamlanmasından sonra Etik Komisyon onayına sunulan başvuruların sonucu Sekretarya aracılığı ile başvuru sahibi araştırmacıya iletilir.

(14) Etik Komisyon'a yapılan başvurular en geç 6 hafta içinde sonuçlandırılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

İzleme ve Arşiv

Madde 11 - Komisyonda yapılan tüm incelemelerde gizlilik esastır. Komisyon'a sunulan dosyalardaki belgelerin gizliliğinin ve güvenliğinin sağlanmasından Komisyon sorumludur.

Madde 12 - Komisyon faaliyetleri ile ilgili tüm belge ve yazışma örnekleri en az 5 yıl süre ile arşivde saklanır.

Faaliyet Raporu

Madde 13- Etik Komisyon Rektörlük makamına yıllık faaliyet raporunu sunar.

Sorumluluk

Madde 14- Etik Komisyonun onayını almış da olsa bir araştırmanın her türlü hukuki, cezai ve mali sorumluluğu, araştırmayı yapan kişi, kurum ve kuruluş, destekleyici-araştırıcıya aittir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Nihai Hükümler

Yürürlük ve Yürütme

Madde 15 - Bu yönergede hüküm bulunmayan hallerde, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu ve ilgili diğer mevzuat hükümleri uygulanır.

Madde 16 - Bu yönerge, Bozok Üniversitesi Senatosunda kabul edildiği tarihte yürürlüğe girer.

Madde 17 - Bu esaslar, Bozok Üniversitesi Rektörü tarafından yürütülür.